

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Gărei, No. 25

Abonamentu 10 lei pe an

Politica de Stat în Dobrogea

Peste câte-va zile, la 23 Noembrie, se împlinesc 22 de ani de când Dobrogea a fost încorporată Statului român, drept despăgubire pentru cele trei districte bășărăbene, retrocedate marelui imperiu al Rusiei, în urma gloriosului război ruso-româno-turc, izbucnit la Aprilie 1877.

Dacă am arunca o privire retrospectivă asupra acestui trecut, destul de proaspăt dealtmintelea în memoria tuturor și am întreba pe cărmuitorii țării: ce au făcut în și pentru această provincie, de când ea a fost realipită Patriei mame, răspunsul conștiințios ar fi nu se poate mai penibil.

Ni s'a cerut și impus treptat, toate datoriile de cetățeni, toate dările către Stat, fără ca până acum să ni se recunoască nici unul din drepturile cetățenești în statele constituționale; singură constituirea proprietății fonciare, a folosit numai fiscului, și prea puțin locuitorilor Dobrogei, după cum ne luăm sarcina a dovedi altă-dată

Birul sângelui îl plătim regulat, deopotrivă cu toți locuitorii țării, iar dările fiscale ne sunt peste tot majorate cu câte una și două decimii mai mult de cât în restul celorlalte județe, pe când dările indirecte, acsizele comunale sunt la toate comunele ajunse la ultima limită a maximului permis de lege, fără ca să se vadă pe

unde-va o singură lucrare de edilitate urbană.

Fie-ne permis, a aduce aici, un singur exemplu, destul de luminos, fiind-că îl luăm din metropola Dobrogei. — Bugetul comunei Constanța, de 100—300 de mii de lei în primii ani ai ocupațiunii, e acum de 800 mii de lei venituri ordinare, de câți-va ani de-a-rîndul, fără să se fi prefăcut sau schimbat măcar o stradă din ce era pe vremea Turcilor, fără să se fi pus măcar o piatră de sprijinire la malurile mereu surpânde ale orașului; — cele câte-va clădiri comunale, școala mică, spitalul și primăria, fiind făcute cu bani de împrumut, neamortisat încă nici pe jumătate.

Statul încasează anual, din pământurile vândute și venituri domeniiale, o sumă de peste cinci milioane lei, fără să fi făcut un crâmpieș de linie ferată, un stâlp de telegraf mai mult din ce era, un petec de șioșea măcar; — cele existente, spre Tulcea și de aci spre Isaccea-Măcin, fiind moștenite de la Turci. — Toți banii se duc în lefuri și alte cheltuieli neproducătoare.

Nu s'a făcut o singură instituție de cultură, o fermă o stație de creșterea vitelor, a păsărilor sau albinelor măcar; nu s'a făcut o clădire publică, o școală măcar, ci numai căzărmi și iar căzărmi, prin toate locurile. — Toate autoritățile statului stau în case cu chirie, pe unde asemenea clădiri n'au fost moștenite de la guvernul otoman; pe când locuitorii au fost eșecutați la muncă și contribuții

așa duse benevol, până și la 40 zile de campanie și 200 lei contribuție, cu cari s'au făcut: drumuri și clădiri comunale, primăriile, școli și biserici, cum nu sunt în nici un alt district din țara românească.

S'a luat locuitorilor dreptul ce-l avea, *ab-antiquo*: la vânători de tot felul, la materiale de construcții, piatră, var, nisip, stuf etc; li s'a luat *baltalăcurile*, dreptul ce-l avea țărani de a tăia, fără plată, ori-ce lemne din păduri, pentru foc, unelte de plugărie și construcții rurale de tot felul, dându-li-se în schimb, prin lege, câte un hectar de pământ sterp, de fie-care cap de familie, pentru împădurirea lui — și până astăzi, nu vedem un hectar de asemenea pădure comună; pe când venitul acestor pământuri, în sumă de 30,000 hectare în toată Dobrogea, stă în lădițele Casei de Conscripții — poate două milioane de lei.

Locuitorii plătesc totul acum, doar aerul și apa nu, fără să aibă putință, — ca sub guvernele cele mai absolutiste — de a vedea, prin oamenii lor de încredere, ce se face cu banul lor.

Atâtea glasuri autorizate, prin întruniri publice și prin ziarele provinciei, — toate delegațiunile oficiale ale tuturor consiliilor județene ale celor două districte au cerut, de atâtea ori, încorporarea definitivă la regat, drepturile politice și abrogarea legilor excepționale, și nici un guvern, nici un ministru, nici un om politic — dovedă mai recentă ședința Camerei din 10 Februarie 1897 — n'a

știut nici-odată să le dea un răspuns hotărîtor, deși până aci ziarurile tuturor partidelor politice cereau desființarea regimului excepțional după care suntem guvernați.

Ce face guvernul regatului român cu această provincie? e o chestiune pe care nici unul din oamenii politici ai țării nu îndrăznește a o aborda.

E trist, e dureros, dar este așa: că nimenea nu știe ce sîntă și este rezervată provinciei române cisdunărene.

Țara întreagă nu știe ce se va face; iar de scie cine-va, nu o știm noi Dobrogenii, amăriți și descurajați până în adînc de atîta nesiguranță a viitorului.

S'au cheltuit milioane, sute, cu Podul de peste Dunăre și apărarea lui, cu portul Constanței, cu prefacerea liniei ferate de la Cerna-Voda spre Constanța și tunelul portului, pentru mașinile grele ale trenului de Berlin, cu serviciul de navigație maritimă, până ce mândria regatului a fost îngenuchiată la picioarele bancherilor germani, fără ca vre-un bărbat cu durere de punga și viitorul acestei țări să-și fi pus întrebarea: dacă cheltuiala acésta, enormă, va fi vreodată resplătită statului român, și în ce? — sau e menită a face numai treburi străine, ale acelor ce urmăresc interese materiale peste mări și țări, interese străine de aspirațiile poporului român?!

Nimenea nu și-a pus vreodată o asemenea întrebare. — S'a cheltuit orbesce, fără nici un scrupul, fără nici un profit pentru țară sau agricultura ei; fără ca măcar Dobrogea să tragă un folos apreciabil din risipa atîtor milioane, sudoarea poporului român.

Cheltuiala ce s'a făcut, și continuă a se face, e de sigur disproporționată cu foloasele ce posesiunea unui litoral de mare poate aduce unui stat în situațiunea geografică a României: cu atâtea frumoase porturi în lungul și la inima țerei, pe cel mai mare fluviu al Europei, fluviu a cărei navigație liberă e garantată de cele șapte mari puteri europene.

O fi, trebuie să fie, alt-ceva în aier, în cutele tainice ale înaltei

diplomației, care să ne fi determinat la așa sfîrșit extenuante, dar acel ceva, s'a tradus pentru noi, de-o-cam-dată, prin marea prăpăstie financiară ce amenință independența Statului român!

Patrioții, cei ce iubesc cu adevărat moșia strămoșiască mai mult de cât ori ce gloriolă trecătoare, cei cari se cade și sunt datorți a purta răspunderea evenimentelor, vegheze asupra destinului țerilor române, ce par cu desăvîrșire abandonate politicii străine!

Pătrunză-se, care e rostul atîtor cheltueli, pe această limbă de pămînt, ce pare menită să fie de-a-pururea o simplă trecătoare în muvamentul populațiilor, — până ce aceste cheltueli nu trec cel puțin peste puterile poporului român, până ce nu e prea târziu.

Caveant Consules!

P. Grigorescu.

Carnetul economiilor budgetare

Este aproape de neînțeles natura omnească.

Toată lumea se plînge de plaga socială numită funcționarism și de lefurile mari ce se plătesc funcționarimei superioare, — ceea ce permite acesteia să se fi erijat, pretutindenea, în aristocrația oligarhică, mândră și desprețuitoare, a tuturor centrelor, a tuturor localităților — și cu toate acestea nimenea nu se încumete a aduce acestei funcționării vre-o atingere, fie că izvorului de unde ea se alimentează i-s'ar vedea petricelele în albia sa.

Pretorienii budgetelor publice nu trebuie să sufere un moment chiar dacă s'ar usca toată vegetația din oale; fiind-că ei, pe umeri lor și ai afinilor lor de tôte gradele și spițele, duc povara Statului și pe cărmuitori: și, o mână spală pe alta și amîndouă obrazele tuturor! — Restul populației compează pentru prea puțin în calculele legilor constituționalismului modern.

Aceasta e școala politică făcută țerei; aceasta este educațiunea socială ce s'a făcut poporului român!

Roadele acestei școale se ved

acum pretutindenea mai ales în dezastrul în care e cădută vistieria țerei.

Nicăiri nu se poate oglindi, fiesă mai bine, progresul destrăbălării gospodăriilor publice în Dobrogea, administrată de la început și până astăzi de același rînd de slujbași, aparținînd tuturor partidelor politice din țară.

Ici, primari, de-al diferitelor guverne, sleesc până la rugină punga contribuabililor pentru traiul lor opulent, și a lor sei, adeseori niște decauați moralicește și materialicește, colo un șef de județ, protejat de toate regimurile chiar când e dovedit că inventează și abuzează de putere, și că unica sa preocupățiune, unicul său ideal, unicul său scrupul e: facerea de bani albi pentru țile negre.

Mai nu ni s'a întîmplat vreodată, de când seriem acest ziar, să putem înregistra vre-un veto, o obiecțiune măcar, a vre-unui consiliu județian sau comunal, la atâtea proiecte și cheltueli svînturate, toate alcătuite în scop speculativ; iar dacă totuși, — rara avis — s'a întîmplat vre-odată acest lucru, cel ce făcea asemenea obiecțiuni era detestat și urgisit, pentru că așa ne e școala, așa ne sunt moravurile publice.

Un exemplu mai recent, de complicitatea sau mai bine zis, de slăbiciunea tuturor, ni la dat, acum câte-va țile consiliul județului nostru, compus în cea mai mare parte din tot ce județul Constanța are mai distins și presupus independent.

Cu toții sunt de acord ca împrumutul de 150,000 lei, făcut pentru sîmîntă de dat țeranilor astăzi-primăvară, nu se va putea rambursa la timp nici pe jumătate, în urma sărăciei provenită din recoltele slabe; că dobîndile ce casa județului trebuie să plătescă, până la strîngerea împrumutului trec peste 12%, adevărată camătă, dezastră, și cu toate acestea onor. domni consilierii au votat bugetul cu aceleași alocațiuni la cheltueli, ca și în timpurile de glorie financiară, dacă ne-e permis a țice ast-fel:

Va veni timpul să precizăm când vom avea bugetul în mîna, și atunci se vor vedea că nici la ser-

vicile acele cari nu produc absolut nimic, ei fac mai numai pe biuroul de înregistrare, nu s'a tăiat o centimă din lefurile și diurnele grase ce titularii primesc deși cu toții știu că nu se fac serviciul renumeratoare pentru plățile ce se servesc.

Toate aceste le știu domnii consilierii dar n'aun îndrăznit să facă unul măcar o obiecțiune, de teamă să nu devie displăcut funcționarilor în prezența cărora bugetul a fost votat.

Dacă este așa; dacă nici domnii marii proprietari rurali, cari n'aun aci nici o nevoie de diferite menagemente, nu dic nimic la cele ce ved; dacă nici asemenea oameni nu simt că e nevoie a se reduce cheltuelile, când deficite mari bat la ușa casei județului, ce trebuie să mai dicem de restul muritorilor? Ce trebuie să facă marii proprietari și cultivatori din țară, a căror avere, recoltă, e la discrețiunea agenților administrativi? Și totuși, domnii consilierii ai județului Constanța n'aun măcar scuză presiunii prefectului care nu este încă numit.

Ce trebuie să mai dicem, de cât că ne merităm soarta Egyptului, Turciei, Greciei, ca să ne pue alții, streinii, în concordanță veniturile cu cheltuelile publice, spre această soluțiune mergem cu pașii cei mai repezi: stat, județ și comună.

Atunci ne vom desmeteci cu toții.

P. G.

RESPUNS UNOR OBSERVAȚII

Ne observă unii prieteni că n'avem o ținută tocmăi deslușită și că suntem prea adese subiectivi; de aci micul număr de abonați și toate celelalte insuficiențe observate.

Au și nu au dreptate prietenii noștri, cu cari ne vedem siliți a ne răfui în public asupra observațiilor făcute.

Să vedem:

Toată lumea știe că nu există în Constanța nici o grupare politică, pe vre-un interes deosebit oare-care, ei cel mult individuali-

tăți cu sentimente politice intime, nemanifestate în nici o ocazie publică.

Spre a se ajunge aci, nu ne sfiim a ne lăuda că am contribuit mult, combătând de la început, și cu toată energia posibilă, ori-ce tendință de colorit politic, ca neoportun, și susținând că: *Dobrogenii să rămâie numai Dobrogenii*, până la intrarea noastră în exercițiul deplin al drepturilor politice. — Străduința noastră a biruit.

Esperiența făcută ne-a dus însă la concluziunea că această deviză, înscrisă și urmată de ziarul nostru opt ani de zile, n'a dat rezultatele la care ne așteptam, fie că cei de la centru nu puteau înțelege rostul pasivității Dobrogenilor, fie că nu era cine să'i facă a aprecia foloasele acestei atitudini, pe care noi am socotit'o cea mai patriotică în locul unde ne aflăm.

De fapt, guvernele centrale nu saun interesat de loc de Dobrogea; n'aun ținut nici odată vre-o seamă de dezideratele Dobrogenilor.

Recunoscând ineficace această pasivitate, am încercat, anul trecut, să recomandăm o nouă orientare, îndemnând pe cei ce au datoria de a se interesa de mersul afacerilor publice locale, să se grupeze, fie-care după convingerea sa, pe lângă partidele politice din țară, ca, la ocazii ca cea de acum, de numirea unui prefect, să aibă cine și în numele cui vorbi celor de la guvern, dar nimenea nu ne ascultat; — poate că lumea are mai multă dreptate de cât noi.

Ori-cum ar fi, faptul e că n'avem prefect de trei luni de zile deși în conștiința tuturor e un prefect dobrogean, care să împartă cu noi binele și răul, în totă răspundabilitatea faptelor.

Noi ne-am făcut deplină datoria, și recunoscând ineficacitatea străduințelor noastre și propunând binele, după a noastră socotință; mai mult nu puteam și nu putem face.

Că nu avem prea multe *menagemente* de făcut, este adevărat. Că ne-am creat mulți dușmani, printre funcționarii mai cu seamă, este și mai adevărat. Dar tocmăi aci, în ținuta ziarului liberă de orice influență oficială, e folosul pu-

blicului, pe care neam luat sarcina a-l servi. Și publicul cetitor trebuie să recunoască că l'am servit bine până acum. Dovada e în încetarea delegațiilor particulare de pe drumul Bucureștilor, în miile de fel de fel de reclamațiuni grămădite în rafturile arhivelor ministeriale, înainte de aparițiunea ziarului nostru, de care își aduc bine aminte mai toți proprietarii rurali.

O dovadă mai de actualitate este liniștea relativă ce a domnit în județul Constanța, peste tot, sub toți prefectii, față de vecinica zarvă și luptele acerbe ce continuă în județul vecin, tocmăi din cauză că nu sunt acolo ziare care să arăte adevărata stare a lucrurilor, ei numai de acele, efemere, care, ori drăcuiesc fără rezervă, ori tămăie până asfiesiează, tot ce e slujbaș public, lucru pe care Constanța nu l'a făcut sub nici un prefect.

Vre-un comerț deosebit, iar, nu facem cu gazeta, precum se vede din fie-care foaie; și dar, nici o mirare că nu putem plăti abonaților un serviciu mai bogat; și apoi, filosofi iar nu suntem, ca să curgă valuri de șiruri în puținele momente ce le putem închina interesului general.

Alții s'aun încercat, și n'aun putut nici atâta.

Mai sunt destui bărbați independenți în Constanța, oameni cu carte și condei bun, pricepători experimentați ai multor pășuri locale, de ce nu scriu?

Ziarul nostru e deschis tuturor observațiilor privitoare la necesitățile locale, de ce nu vin să ne completeze *insuficiențele* cei cărora le zace la suflet vre-un interes impersonal?

Au vre-o trufie, vre-o susceptibilitate? Dar, sentimentul patriotic adevărat — căci de o datorie patriotică și cetățenească e vorba — nu e nici odată trufaș, poltron, după cum erudițiunea — fie-ne er-tată comparațiunea — nu constă în posesiunea materială a dicționarului lui *Littre*, nici a volumurilor lui *Niourlon* sau *Docmolombe*.

Un simplu om modest, un tăietor de lemne, poate fi mai bun cetă-

țian, mai iscusit patriot mai cu bun simț politic, de cât mulți astronomi împreună. — Am putea cita exemple din istoria culturală a tuturor popoarelor, dar să lăsăm pentru altă-dată, de va mai fi nevoie.

Redacția Constanței.

Informațiuni

Până astăzi încă nu se știe cine are să fie numit prefect al Constanței. Se vorbește de dimisia prefectului de Tulcea.

Ministrul de interne n'a aprobat votul consiliului comunei Constanța care acordă 8000 lei pentru începerea funcționării clasei a 5-a la gimnaziul din Constanța. Profesorii cari s'aun oferit a da gratis lecțiunile vor trebui să se esecutive, dar cei ce nu s'aun oferit? Cum va funcționa clasa I-a liceală?

Până azi încă nu s'a primit demisia celor 2 consilieri comunali, iar un al treilea, d-l Bănescu, nu ia nici odată parte la ședință. — Până când această stare de lucruri?

Atragem atențiunea celor în drept asupra faptului că emigranților, pasageri spre Constantino-pole, nu li se deschide cancelaria de visa pașapoartelor până la orele 11 noaptea, un cias înainte de plecarea vaporului S. M. R., când apoi e o aglomerație și o zăpăceală de nedescris, — plus că bieții emigranți, femei și copii stau în ploaie și vînt, pe când dacă d-l polițaiu al portului ar deschide mai din vreme, pasagerii ar intra în vapor la adăpost.

E vre-un regulament care se opune la această înlesnire, umanitară?

Serviciul maritim român vinde cărbuni, dar numai la cei ce ia tone întregi și la toptangii-speculanți, care îl vinde, cu câștig de 10 lei la tonă, ceea ce n'ar trebui

să fie, avându-se în vedere că nimenea n'are acum cărbuni buni de vîndare. Rugăm serviciul respectiv să deschidă și pentru sărăcime depozitul ei, ca să nu mai poată fi speculată ca până acum.

Duminică la orele 10 $\frac{1}{2}$ a. m. va avea loc în catedrala din Constanța cununia religioasă a gentilei d-șore *Ernestina Miclescu* cu d-l *Petre Zaharicde*; inginer, dirigintele lucrărilor portului Constanța.

Toate urările noastre de fericire viitoare nobile perechi.

Recomandăm publicului Constanțian pe d-l Gaba, sculptor-templar, domiciliat pe strada Agriculturii, pentru ori-ce lucrare atingătoare de branșa sa.

COMISIA CULOAREI DE GALBEN

din

ORAȘUL CONSTANȚA

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 10 Noembrie 1900 ora 10 a. m. se va vinde prin licitațiune publică pe strada Mangalia la oborui nou, averea mobilă a d-lui Vasile Panaitescu Compusă din două-zeci-și-unul cojocel scurte și un-spre-zece peptare, pentru despăgubirea d-lui Dimitrie Calderimi cu suma banilor ce are a primi în bađa cărței de judecată No. 237, remasă definitivă și investită cu formula executorie No. 337/900.

Doritorii sunt rugați ca în ziua și ora sus arătată să se prezinte la locul destinat spre a concura.

Sub-Comisar, *Gr. Simionescu.*

No. 5416

1900, Noembrie 2,

ANUNCIU

La pepiniera din comuna Cavalar. plasa Mangalia, județul Constanța, proprietatea D-lui I. M. Rîmnicianu, se găsește de vîndare multe varietăți din cele mai rari

de arbori fructiferi altoiți, cum perii, merii, cireși, vișini, cași. etc.

Pe lângă acestea un număr foarte mare de nucii comuni și nucii americane.

Prețul cu care se vînd este de trei lei bucata pentru cel mai mare de trei ani, doi lei pentru cel mai mic.

SPECIALITĂȚILE

Farmacistului Ion Berberianu — Constanța

Goudron China Berberianu. Cunoscut fiind de totă lumea, atât efectele sigure ale goudronului în afecțiunile organelor respiratorii, cât și acele ale cōjei de china în contra maladiilor cari produc slabirea organismului, este natural ca *Goudronul China Berberianu*, adică medicamentul ce conține atât principii activi al goudronului cât și ai cōjei de china, să fie remediul cel mai sigur ce se poate întrebuița în contra *tusei, catarheler bronchiiale și devesică, bronhitei, astmei etc.*; Sticlă 2 lei 50 b.

Prăfuri contra guturaiului «Berberianu». Fac că prin simplă prisarea lor, guturaiul cel mai rebel să înceteze.

Cutia 1 leu.

Hârtie chimică Berberianu. Este cel mai bun emblastru ce se pōte întrebuița contra tuturor durerilor reumatismale ca: durerea de mijloc și de spate, dureri de siale, podagra, dureri de iritațiuni ale pieptului, nevralgii etc.; asemenea se mai pōte întrebuița cu succes la *arsuri, bōle de rinichi, strivituri, degerături, boale scrofuloase, scrintituri etc.* Ruloul 1 leu.

Uutura de pește de Norvegia prōspētă de anul acēstă se vinde cu 4 lei (albă) și 3 lei 50 bani (galbenă).

Un bogat asortiment de *Parfumerie* și *Săpunărie* străină și îndigenă.

Depozit central:

Farmacia BERBERIANU — Constanța

La TIPOGRAFIA «AURORA» se găsește de vînzare:

Tabele de recensămîntul tinerilor.

Tabele de rechiziții militare după toate modelele.

Interogatori pentru supuși străini și toate imprimările necesare autorităților.

Asemenea se găsește de vîndare **Borderouri de obor** cu 60 bani carnetul.